



## Misjpatiem 5777 - Rechtsvoorschriften.

Exodus - Sjemót 21 : 1 - 24 : 18.

Jeremia 34 : 8 - 22, 33 : 25 - 26 en Matt. 17 : 1 - 11.

**In het kort:** In Misjpatiem worden intermenselijke, civiele rechten behandeld. Het civiele wetboek begint met de status van de slaaf. Hij is veroordeeld tot zes jaar dienstwerk omdat hij gestolen heeft en het Rabbinale hof heeft hem 'verkocht' aan een rijke heer. Met de opbrengst van de verkoop wordt de bestolene terugbetaald. Keurt de Tora slavernij goed?

### Commentaar: Slavernij Wetten in de Bijbel

De uittocht uit de Egyptische slavernij bereikte z'n hoogtepunt met het geven van het verbond aan een nieuwe natie van ex-slaven. Het volk van Israël droeg op hun lichamen en in hun zielen de onuitwisbare sporen van hun vroegere brutale en agressieve slavernij. Het volk van Israël waren vrije mensen, en hun relatie met de Torah moest er een zijn van vrijwillige naleving, niet gedwongen.

Als je een Hebreeuwse slaaf koopt, zal hij gedurende zes jaar dienen; maar op het zevende zal hij als een vrij man gaan, zonder betaling. (Exodus 21:2)

Het lijkt erop dat door het aanbieden van wetten met betrekking tot de slavernij, dat de Bijbel het vergoelijkt.

Slavernij is walgelijk. In de recente geschiedenis werden, meest zwarte mensen in Afrika ontvoerd, mishandeld, gekocht en verkocht, onderworpen aan allerlei wreedheden en hun fundamentele menselijke waardigheden ontnomen. Waarom heeft de Tora wetten over slavernij gegeven?

De Bijbelse wetten over slaven zijn bedoeld voor de bescherming en het welzijn van de tot slaaf gemaakte mensen. De Israëlieten hadden net slavernij achter de rug. Ze hadden het meegemaakt in zijn ergste vorm. Het is logisch dat G'd die instelling zou aanpakken en regels geven om de bestending van de mishandeling van slaven te voorkomen. G'd wilde niet dat de Israëlieten hun dienaars zouden behandelen op de manier waarop ze zelf waren behandeld.

Dit kan worden vergeleken met een gewelddadige huisgezin waarin een zoon wordt geslagen door zijn vader. Als de jongen volwassen is, slaat hij zijn eigen kinderen, want dat is de manier van ouderschap die hij van zijn vader leerde. De Bijbelse wetten van de slavernij zijn bedoeld om dat patroon van mishandeling van andere menselijke wezens te doorbreken.

Slavernij was in de oudheid een normaal onderdeel van de economie. In die dagen was er geen muntstandaard, en de mensen hadden geen normale baan zoals wij. De mensen leefden in de eerste plaats van het land. Dit betekende dat als je geen landeigenaar of onafhankelijke rijke was met eigen schapen en runderen, je waarschijnlijk geen verzekerde middelen had om zelf met uw gezin van te leven. Het concept van in huurdienst werken was riskant, gold slechts voor korte tijd en bood geen garanties. Er waren geen arbeidswetten, minimumlonen of pensioenplannen. Voor de landloze lagere klasse, was dienstbaarheid een aantrekkelijke optie. Het bood de verwerving van zinvolle vaardigheden, levenslange werkgelegenheid en voedsel en onderdak voor iemand met zijn nabestaanden.

In de meeste samenlevingen echter, hadden slaven geen rechten. De Tora verandert dat. Volgens de wetten in deze sidra, moesten slaven worden behandeld als gehuurde dienaren in plaats van eigendom. Na zes jaar van dienst, moesten ze de mogelijkheid krijgen om vrij te gaan.

De Bijbelse wetten van de slavernij werden ontworpen om het soort slavernij die veel zwarte Amerikanen in Noord-Amerika voorafgaand aan de burgeroorlog hadden ervaren, te voorkomen. In de Thora stond ontvoerders de doodstraf te wachten (Exodus 21:20). Als iemand zijn slaaf ernstig verwonde, moest de slaaf onmiddellijk worden vrijgelaten (Exodus 21:26-27). Als een slaaf door zijn eigenaar wordt gedood, wacht die man de doodstraf (Exodus 21:16).

Toch zou men kunnen zeggen dat er sinds de slavernij is afgeschaft, de Bijbelse wetten voor slavernij voor de moderne wereld verouderd zijn. Dat is niet zo. Als we bedenken dat wat slaven in de Bijbelse periode waren, deze in de huidige economie zowat overeenkomen met de werknemers, kunnen we een aantal dingen leren over Gods hart voor hoe we onze medewerkers behandelen. De Tora wil dat wij hen fair behandelen, met waardigheid en waardige compensatie.

Bron: First fruits of Zion.

## Het zijn de kleine dingen die tellen.

Als je aan iemand geld leent (Sjemot/ Exodus 22:25)

Rasji: Ieder 'als' in de Tora heeft betrekking op een vrijwillige daad, behalve in drie gevallen, die een verplichte \*1)mitswa inleiden en één daarvan is deze.

Of hij nu wakker was of sliep, Reb Menachem Mendel van Lubavitch zag vaak zijn grootvader, Reb Schneur Zalman van Liadi, die uit Deze Wereld was heengegaan en die hem voor zijn moeilijke problemen over de Tora, oplossingen bracht uit de Wereld van de Waarheid. Op een keer dat hij zwaar verdiept was in zijn studieboeken en in twijfel verkeerde wat de juiste oplossing was van bepaalde \*2)halachische problemen, verlangde hij ernaar om zijn grootvader te zien – maar dat was hem deze keer niet gegund en hij was daar diep over teleurgesteld.

Geruime tijd ging voorbij en op een ochtend stond Reb Menachem Mendel vroeg op om naar de \*3)Sjoel te gaan van zijn schoonvader, Reb Dov Baer van Lubavitch. Op zijn weg over de markt werd hij tegengehouden door een eenvoudige maar vrome Jood die zijn levensonderhoud verdiende met wat kleine handel daar op die markt. Het was marktdag en de man vroeg om een lening van drie roebel tot de avond of tot de volgende ochtend.

Reb Mendel zei hem naar zijn huis te komen na afloop van de ochtenddienst en dat hij hem dan de lening zou geven.

Toen hij in Sjoel kwam en zich voorbereidde tot het gebed en reeds het \*4)talliet had gepakt en dat over zijn schouder had geslagen, klaar om zich erin te hullen, schoot het verzoek van de man hem te binnen. Het was niet goed van hem, bedacht hij, dat hij de lening had uitgesteld: vandaag was het marktdag en intussen had de handelaar al iets met de lening kunnen verdienen. Hij legde onmiddellijk zijn talliet weer neer, ging naar huis en nam vijf roebels mee en ging eropuit om de man te zoeken. Uiteindelijk vond hij hem, na veel moeite, want het was intussen druk geworden op de markt, waar nu honderden burgers uit de naburige dorpen met hun wagens en koopwaar waren gearriveerd. Nadat hij zijn kleine plicht gedaan had, keerde hij terug naar sjoel.

Zodra hij zich in zijn talliet gehuld en zijn \*5)tefilien omgelegd had, zag hij reeds het blijde gezicht van zijn grootvader voor zich, die zijn halachische vragen eerst beantwoordde en daar vervolgens aan toevoegde: „Wanneer een man met heel zijn hart en zonder bijbedoelingen een lening geeft aan een mede-Jood, en hij doet dat met liefde, om de mitswa: 'Heb je naaste lief als jezelf' te vervullen, dan gaan voor hem de poorten van alle paleizen van de hemel wijd open.”

Rasji; Joodse en middeleeuwse Tora en Talmoed verklaarder (1040-1105).

\*1) Mirswa = gebod / goede daad.

\*2) Halacha = lett. 'Het Pad' / regelgeving die voorschrijft hoe te handelen op je 'levenspad', vanuit de mondelinge Tora.

\*3) Sjoel = naam voor de synagoge, als zijnde tevens 'leerhuis'.

\*4) Talliet = gebedskleed

\*5) Tefilien = de gebedsriemen

Bovenstaande artikel uit de schatkist van Chassidische verhalen.

Shabbat Shalom. *Rinze.*